

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПЕДАГОГІЧНИХ НАУКАХ»

Освітній ступінь – доктор філософії (PhD)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-наукова програма: «Освітні, педагогічні науки»

Кількість кредитів: 3

Рік підготовки – 1, семестр – 2

Компонент освітньої програми: обов'язкова дисципліна

Дні занять: згідно розкладу занять

Консультації: згідно графіку

Мова навчання: українська

Викладач

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Федірчук Тетяна Дмитрівна

Профайл викладача:

http://elemed.chnu.edu.ua/?team_manager=%d1%84%d0%b5%d0%b4%d1%96%d1%80%d1%87%d0%b8%d0%ba-%d1%82%d0%b5%d1%82%d1%8f%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%bc%d0%b8%d1%82%d1%80%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0-copy

Контактний телефон: +38 (050)93521468

Email: t.fedirchuk@chnu.edu.ua

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Методологія і методи досліджень у педагогічних науках» спрямована на формування методологічної культури дослідника; розкриття сутності методології педагогічної науки та особливостей здійснення науково-педагогічних досліджень у системі вищої освіти для формування здатності аспірантів розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницької діяльності.

Предметом вивчення дисципліни «Методологія і методи досліджень у педагогічних науках» є методологічні засади педагогіки як науки та науково-педагогічних досліджень.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: засвоєння аспірантами теоретичних основ методології педагогічної науки; ознайомлення здобувачів з особливостями здійснення наукових досліджень у галузі педагогіки та вищої професійної освіти; згідно нормативних документів та чинних процедур, формування умінь аспірантів здійснювати планування, організацію, аналіз та оформлення результатів дисертаційного дослідження для здобуття ступеня «доктор філософії (Phd)».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лек./сем.)	Результати навчання	Види діяльності здобувача
<p>Тема 1. <i>Методологія педагогічної науки та професійної діяльності у вищій школі, її значення у дослідницькій діяльності науковця.</i></p>	<p>1/1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання сутності методології науки та її рівнів; ✓ знання про педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності; ✓ знання класифікації педагогічних досліджень за їх характером і змістом; ✓ уміння характеризувати дослідження згідно класифікації педагогічних досліджень; ✓ уміння доводити визначальну роль методології для забезпечення якості наукового дослідження; ✓ уміння описувати методологію дослідження у галузі педагогіки 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - складання словника-тезауруса основних понять до теми; - есе «Роль методології у розвитку педагогічного знання»; - сформулювати опис-характеристику основних методологічних підходів до вивчення явищ педагогіки
<p>Тема 2. <i>Науковий апарат педагогічного дослідження: компоненти та шляхи вибору й формування</i></p>	<p>1/2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання про науковий апарат дослідження та його роль у забезпеченні ефективності дослідницького процесу; ✓ знання про компоненти наукового апарату дослідження (проблема, тема, актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза); ✓ уміння визначати компоненти науково-педагогічного дослідження; ✓ уміння обґрунтовувати наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - сформулювати до теми дисертаційного дослідження науковий апарат (актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза)
<p>Тема 3. <i>Теоретичні методи педагогічного дослідження та роль їх використання у процесі у дослідницькій роботі науковця</i></p>	<p>0,5/1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання про класифікацію методів наукового дослідження у галузі педагогіки; ✓ знання сутності та особливостей використання методів науково-педагогічних досліджень (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування, конкретизація, моделювання, ідеалізація, формалізація, узагальнення, порівняння); ✓ уміння обирати комплекс теоретичних науково-педагогічних методів до обраної теми; ✓ застосовувати теоретичні науково-педагогічні методи у процесі дослідницької діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - складання словника-тезауруса до теми; - здійснити обґрунтований підбір теоретичних методів дослідження з теми дисертації
<p>Тема 4. <i>Методи емпіричного дослідження й методика їх</i></p>	<p>0,5/2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання про класифікацію емпіричних методів науково-педагогічних досліджень; ✓ знання про сутність та методика організації емпіричних методів 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - складання словника-тезауруса до теми; - здійснити обґрунтований

<p><i>використання у процесі написання дисертації</i></p>		<p>(педагогічне спостереження, рейтингування, тестування, вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду, науково-педагогічна експедиція, вивчення інформаційних джерел та нормативної бази з проблеми дослідження);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ знання про особливості педагогічного експерименту та методика його проведення; ✓ уміння обирати комплекс емпіричних науково-педагогічних методів до обраної теми; ✓ уміння застосовувати на практиці емпіричні методи для дослідження 	<p>підбір емпіричних методів дослідження з теми дисертації</p>
<p>Тема 5. <i>Методи психологічних та соціологічних досліджень та можливості їх використання у процесі наукового пошуку з проблем педагогічної науки</i></p>	<p>0,5/1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання про соціологічні методи та можливості їх використання у педагогічних дослідженнях; ✓ знання про сутність та методика використання соціологічних методів у процесі дослідження педагогічних проблем (анкетування, метод дослідної бесіди, інтерв'ю, соціометрія, метод експертних оцінок, педагогічний консиліум). 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - розробити зразки опитувальників для проведення анкетування для обґрунтування актуальності теми вашого дисертаційного дослідження; - підібрати соціально-психологічні методики для використання їх у процесі дослідження з теми дисертації
<p>Тема 6. <i>Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження</i></p>	<p>0,5/1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання основних понять математичної статистики у педагогічних дослідженнях; ✓ знання про сутність методів математичної обробки результатів у процесі педагогічних досліджень; ✓ уміння використовувати на практиці методів математичної обробки результатів дослідження; ✓ уміння здійснювати: зведення дослідницьких даних; встановлювати міру зв'язку між даними; ✓ уміння використовувати багатовимірні методи аналізу даних; ✓ уміння визначати вірогідність та надійність отриманих дослідницьких результатів. 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - складання словника-тезауруса до теми; - використовуючи результати анкетування для експериментальних і контрольних груп, здійснити статистичну обробку результатів за допомогою t-критерію нормального розподілу.
<p>Тема 7. <i>Оформлення результатів науково-педагогічного дослідження</i></p>	<p>0,5 /1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ знання про основні вимоги до оформлення наукового дослідження; ✓ уміння складати анотацію до дисертації; ✓ уміння оформляти основний зміст дисертації; ✓ уміння складати та оформляти бібліографію проведеного 	<ul style="list-style-type: none"> - опрацювання теоретичних питань; - наведіть приклади недоліків формулювання закінчення дисертації та думку обґрунтуйте; - складіть список використаних джерел до

		дослідження; ✓ уміння формувати і оформляти додатки до дисертаційної роботи.	обраної Вами теми дослідження
Тема 8. <i>Підготовка до прилюдного захисту результатів науково-педагогічного дослідження</i>	0,5/1	✓ знання основних вимог до захисту дисертації на здобуття ступеня «доктор філософії» (Phd); ✓ уміння підготувати виступ за результатами дисертаційного дослідження; ✓ уміння підготувати презентацію до виступу для захисту результатів наукового дослідження	- опрацювання теоретичних питань; - складіть пам'ятку для аспіранта з метою підготовки його до захисту дисертації
Всього 15 год.	5 / 10		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Архипова С.П. Застосування математично-статистичних методів у соціально-педагогічному дослідженні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N144/N144p003-008.pdf
- Барковський В.В. Теорія ймовірностей та математична статистика: навч. посіб. / В.В. Барковський, Н.В. Барковська, О.К. Лопатін.– К.: ЦУЛ, 2002. – 448 с.
- Боцюра О. А. Використання критерію Манна-Уїтні для аналізу результатів тестування / О.А.Боцюра // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. Вип. 1. – 2008. – С.49-57.
- Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278с.
- Гончаренко С., Кушнір В. Методологія як важливий складник наукового дослідження в педагогіці. Неперервна професійна освіта: теорія і практикою. 2002. Вип. 4 (8). С. 15–23.
- Гончаренко С.У. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень [Електронний ресурс] / С.У. Гончаренко. – Режим доступу: <http://ukped.com//781.html>.
- Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень: навч. посіб. / Г.Т. Кловак. – Чернігів: Чернігівський державний центр науково-технічної і економічної інформації, 2003. – 260с.
- Козловський Ю. М. Методика науково-педагогічного дослідження: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 192 с.
- Козловський Ю. М. Методологія педагогічного дослідження: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 196 с.
- Лук'янова Л.Б. До питання експертизи навчально-методичної літератури [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N135/N135p057-063.pdf.
- Методи математичної статистики в дослідженні проблем педагогіки і психології [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukped.com/1169.html>.
- Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень: навч. пос. / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко – К.: РННЦ «ДНІТ», 2000. – 259 с.
- Сисоєва С. О. Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник. Рівне: Волинські береги, 2013. 360 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9021/1/Metodologiya_naukovopedagogichnikh_doslidzhen.pdf
- Сисоєва С.О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти \ С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук; АПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.
- Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності: Навчальний посібник : Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський, О. Є. Антонова, Л. В. Барановська, та ін. / За ред. професора Д. В. Чернілевського. Вінниця: Вид-во АМСКП, 2010. 484 с.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Всі види поточного контролю оцінюються у 12-бальній системі з наступним переведенням у відсотковий вимір (%) згідно поданої нижче таблиці

<i>Види оцінювання</i>	<i>% від остаточної оцінки</i>
Тема 1. - усне опитування; - тестування; - перевірка словника термінів опрацювання теоретичних питань; - захист есе «Роль методології у розвитку педагогічного знання»	5
Тема 2. - усне опитування; - перевірка розробленого наукового апарату до теми дослідження	10
Тема 3. - усне опитування; - перевірка словника термінів; - обґрунтований захист підібраних теоретичних методів дослідження з теми дисертації	10
Тема 4. - усне опитування; - тестування; - обґрунтований захист підібраних емпіричних методів дослідження з теми дисертації	10
Тема 5. - усне опитування; - перевірка розроблених опитувальників для проведення анкетування для обґрунтування актуальності теми дисертаційного дослідження; - обґрунтований захист підібраних соціально-психологічних методик з теми дисертації	5
Тема 6. - усне опитування; - тестування; - практична робота з визначення надійності та валідності дослідження	5
Тема 7. - усне опитування; - обґрунтований аналіз зразків висновків до дисертації - перевірка оформлення списку використаних джерел з теми дисертаційного дослідження	10
Тема 8. - усне опитування; - захист пам'ятки для аспіранта з метою підготовки його до захисту дисертації	5
Практична робота «План-проспект дисертаційного дослідження»	20
Підсумкова екзаменаційна робота	20

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ТА СИСТЕМІ ECTS

<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Бали</i>	<i>Зміст</i>
A	90-100	відмінно
B	80-89	добре
C	70-79	добре
D	60-69	задовільно
E	50-59	задовільно
FX	35-49	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються меншою кількістю балів (75% від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Відтермінування здачі видів робіт відбувається за наявності поважних причин.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Освітній процес здійснюється згідно Положення «Про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» від 24.12.2019 р. Списування у процесі виконання робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття. Виконані завдання (творча робота/есе) перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять згідно розкладу є обов'язковим компонентом оцінювання. За умови переведення здобувача на індивідуальний графік навчання та об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування, відрядження на науково-практичну конференцію) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.